

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

4. Quid sit Missa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

incaute sumperit, non potest illo die aliud sacramentum celebrare. Et hoc modo intelliguntur alij omnes casus, in quibus licet pluries celebrare, scilicet, quod in primo ablutione fuerit sumpta, quamuis extra istam diem non licet celebrare, sed solum bis.

Secundus casus huius est, cum quis habet duas parochias (Iam Concil. Trid prohibuit, ne vllus duas habeat parochias propter ipsarum tenuissimum redditum, nec potest ambobus vno sacro satisfacere, nec socium habet, tunc potest modo prædicto bis celebrare.

Tertius est, si postquam celebravit, superuenit Episcopus, qui vult audire sacrum, nec est alius qui celebret, & exornet festum: tunc si non sumpsit ablutionem, potest iterum celebrare.

Quartus, cum superuenerint multi peregrini, & estis procepti Similiter cum alius non adest.

Quintus, cum infirmus debet communicari, & non clericum. Aliæ possunt esse causæ, sed istæ communiores. Notandum, quod non omnibus diebus licet celebrare. Die Ven. sancti non licet consecrare, nec die Sabbati sancti, nisi tantum quia tale sacrum non est talis diei, sed noctis resurrectionis, qua solebat celebrari, & mos retinetur iste in aliquibus locis, licet communiter humana fragilitate oblitus sit, cuius incicium poterat per totum diem sustineri. Hæc igitur sunt dispositiones post celebrationem.

Quid sit Missa.

CAPVT IIII.

INter ea, quæ de sancto Missæ sacrificio dicenda occurrunt, id primum est, quid sit Missa. Videtur autem sic aliquo modo posse describi. Oblatio corporis, & sanguinis Domini, sub alienis speciebus facta, sacrificij ab ipso semel oblati expressiua. In hac descriptione, quatuor sunt verba attentè consideranda.

Primum est, *oblatio*. Est autem oblatio, actus quidam exterior patriæ, quo Deo offerimus creaturam aliquam suam, in signum recognitionis, quod ipse est principium totius esse. Dominus omnium, & à quo totum bonum procedit. Et hoc dicitur sacrificare, quod quidem ob dictam causam nulli con-

uenit alteri, nisi soli Deo vero. Ipse enim est verum omnium principium: nulla fuit tam barbara natio mundi, nec est, quae circa Deum saltem falsum, & daemones astutia fictum, non vteretur hoc sacrificio, & cultus genere. Gentiles enim, & omnes idololatrae suis dijs falsis offerebant, & sacrificabant. Iudei Deo vero nostro etiam sacrificia exhibebant. Religio nostra sancta, & vera etiam Deo sacrificium maxime acceptabile offert, & tale est missa.

Alterum verbum est, *Corporis, & sanguinis Domini*. In quo dignitas sacrificij huius conspicitur. Non enim tauri, vituli, aut alia huiusmodi offeruntur, sed corpus, & sanguis pretiosissimus Christi, cuius valor infinitus est. Cōspicitur etiam in hoc Dei Patris complacētia; maxime enim in hoc sacrificio delectatur, utpote in corpore, & sanguine filij sui: de quo sacrificio dicebat Psal. 49, *Sacrificium laudis honorificabit me, & illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.*

In maiorem declarationem, nota quod Iudæis erat triplex genus sacrificij.

Primum erat, quod Deo offerebant ob ipsius reuerentiam, recognoscētes ipsum generalem omnium Dominum, & hoc dicebatur holocaustum, in quo totum animal, quod Deo offerebatur, igne consumebatur, & nulla reseruabatur particula, ut ostenderent omnium proflus rerum Deum esse dominum, & creatorem.

Alterum sacrificium erat, quod Domino offerebant, in reconciliationem, pro aliquo commisso peccato, quod dicebatur hostia, seu victima placabilis: & huius aliqua pars seruabatur Sacerdoti, totum reliquum igne consumebatur, in quo denotabatur, quod Deus est causa nostrae salutis, sed medijs ministris suis. Quando tamen erat peccatum Sacerdotis, vel totius populi, tunc expiatio fiebat per holocaustum, ut denotaretur aut ministri iniquitas, aut peccati grauitas.

Tertium erat, quando Deo offerebatur in gratiarum actionem, pro beneficio accepto, vel per cuiusvis obtinendi beneficii impetrationem, & dicebatur hostia pacifica: & huius fiebant tres partes. Altera Deo offerebatur per ignem; altera Sacerdoti dabatur, altera ipsis offerentibus remanebat. In quo notatur, quod Deus dat salutem per suos ministros, & nobis etiam cooperantibus. Haec tria sacrificiorum genera erant in Iudaismo a Deo instituta: omnia tamen erant figura oblationis huius, in qua corpus dominicum offertur. Ipsum enim

est verum holocaustum, quod maxime in Dei Patris gloria Christus obtulit totum. Et vera victima placabilis, quæ totum reconciliauit genus humanum. Vera etiam hostia pacificæ, nam per ipsam maxime gratiæ Deo sunt ostæ, habitæ, & nata, & per eam maxima nobis beneficia obtinuit Christus. Cuius igitur in missa id fiat, quod Dominus in morte sua fecit, ob recte dicitur missa, oblatio corporis & sanguinis Domini, in quo nostra oblatio differt ab ea, quæ in lege scripta fiebat, quæ quamuis esset figura huius nostræ oblationis, non tamen ipsa vera erat corporis dominici oblatio.

Tertium verbum est, *Expressiua sacrificij à Christo Domino facti*. In quo verbo, missa differt à sacrificio illo Christi. Nam Christus, etsi obtulit suum corpus, & sanguinem, illa tamen oblatio non dicitur Missa, saltem eo modo, quo in præfatione loquimur, nam illa oblatio sic fuit oblatio, vt non fuisset significatiua, seu expressiua oblationis. At nostra oblatio, est oblatio, sed significatiua, & expressiua Christi oblationis. Vnde qui missam celebrat, non solum offert Christi corpus, & sanguinem, sed repræsentat Christi oblationem. Vnde repræsentando offert, & offerendo repræsentat, ad modum tragediæ alicuius, in qua repræsentatur aliquod Regis factum, & illi eodem Rex, cuius factum repræsentatur, in tragedia illa vere introducit. Vt enim aptius intelligas, scito quod cum Christus sacrificauit, considerantur in eo sacrificio duo. Primum, quod oblatum est, & hoc est corpus, & sanguis. Secundum, modus, & hic fuit vere moriendo. In missa est illud idem quod oblatum est, scilicet corpus & sanguis: sed modus est in repræsentatione & significatione. Nam per hoc, quod primario corpus separatim a sanguine, & sanguis a corpore separatim consecratur, mors Christi significatur: ob id est veritas, & repræsentatio: Ob id postquam est illud verbum tertium, *Expressiua*.

Quartum verbum est, *semel*. In quo notatur efficacia huius sacrificij. Nam solum à Christo oblatum est, & vnicum sacrificium est: habuit tamen infinitam sufficientiam & valorem ex se. Vnde fit, vt pluries Deo offerri possit illud in missis, & valor eius extenuari non potest. Et est exemplum: Si aliquis habuerit vnâ gemmâ tantî valoris, vt quæcumque omnes homines alicuius ciuitatis opus haberent, illa possent emi, & esset aliquis, qui aliqua necessaria talibus ciuibus haberet, tunc si dominus gemmæ istius daret eam pro quocumque necessario

ciuium

uatum, tunc quidem vna esset datio, tamen, quoties quisque
 cuius ab eo peteret aliquid, tunc esset noua quadam repetitio
 dationis, & solutio, quia gemma illa omnium est pretium. Sic
 quodammodo intellige, fuit Christi corpus, sacrificium sum-
 me acceptum Patri, & infiniti pretij, vt illo sit contentus Pa-
 ter pro omni debito nostro, & pro omni alio sacrificio exhib-
 endo, dummodo nos illud reperamus, quod fit celebrando,
 & illo vtamur per bona opera. Tale igitur sacrificium, mis-
 sa est.

Vocabulum autem hoc, *missa*, omissis multis alijs, quæ de
 hoc dici solent, est hebraicum. Hebræi enim, oblationem vo-
 cant מִזְבֵּחַ, id est, missa; Hamets, mutato in duplex signa, vn-
 de in illo Psalmo, vbi dicitur, *Eleuatio manuum mearum, sacrifici-
 um vespertinum*, hebraice habet miza; & Hieron. vertit, *oblatio
 manuum mearum*. Hoc igitur sacrificium dicitur missa, scilicet
 oblatio quadam.

De Missæ partibus.

CAPVT V.

Sacrificium istud in tres diuiditur partes principales. Qua-
 rum prima est, quæ antecedit ipsam oblationem: secunda
 est ipsa oblatio. Tertia est post oblationem. Et quamuis nõ
 intendimus omnia minutissime prosequi, quæ profecto my-
 sterijs sunt referta, nonnulla tamen summarim & generaliter
 attingemus. Prima pars est vsque ad offeritorium exclusiue.
 Secunda ab offeritorio, vsque ad post-communionem. Tertia
 est, a post-communionem, vsque in finem.

Prima pars constat introitu, & instructione populi. Introi-
 tus est vsque ad orationes. Instructio est per epistolam, & Eu-
 angelium.

Introitus significat ingressum Domini in hunc mūdum. Ob-
 latio Sacerdos, præmissa confessione, quæ non censetur pars mis-
 sæ, sed præparatio quadam, osculatur altare, in quo denotat
 unionem Verbi cum carne, & Christi cum Ecclesia, iuxta il-
 lud, *osculatur me osculo ori sui*. In introitu exprimuntur ea, quæ
 gesta sunt ante hunc Christi aduentum: præcesserunt enim
 desideria, vaticinia, laudes, clamores Prophetarum, & Patriar-
 charum: ob id in introitu sunt ista, initium ipsum, quod bis